TENTAMEN MEDICUM, INAUGURALE, DE ADMINISTRATIONE ANTIPHLOGISTICA.

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, SS. T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

RICARDUS SCOTT BYAM,
ANTIGUENSIS.

Soc. Med. Edin. Soc.

Summa medicina est non uti medicamentis. CELSUS.

Prid. Id, Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXV.

Juveni ingenioso,

Ricardo Dennison, Arm

suo diu sodali, familiari,

Amico certo,

Offert Auctor.

Viro Illuſtri,

JACOBO ADOLPHO OUGHTON,

Balnei Equiti,

Britannicorum in Scotia exercituum

Praefecto,

&c. &c. &c.

Qui excelſae conditionis dignitatem,
Multis magniſque virtutibus propriis,
Naturae bonitate, humanitate, urbanitate,
Literarum, rerum, et hominum, peritia ſingulari,
Decorat, auget, amplificat;
Cujuſque vitae, publicae, privatae, ſecretae,
Ratio,
Omnibus laudabilis, amabilis,
Optimo cuique ſoli imitabilis,
Eminet;
Propter ſpectatam, tempore, conſtantia, magnitudine,
Eoque quod ultro et nullo ipſi praemio propoſito eſſe poterat,
Veram, laetabilem, gloriandam,
Qua ſe dignari placuit,
Amicitiam;
Has, quales quales ſint, ſtudiorum
Primitias,
Exiguum, ſed grati animi, teſtimonium,
Summa, qua decet, reverentia,
Dicat, dedicat, conſecratque

RICARDUS SCOTT BYAM.

TENTAMEN MEDICUM,

INAUGURALE,

DE

ADMINISTRATIONE ANTIPHLOGISTICA.

QUI ab omnibus, in hac Academia florente, lauream medicam petentibus, ſpecimen ſcientiae exigi noverit, is, cur a me quoque aliquid iſtiuſmodi in medium afferatur, neutiquam inquiret: Idemque, ſi medicinam ipſe forte coluerit, Adminiſtrationis Antiphlogiſticae magni uſus, et in morbis late patentis, haud ignarus, id futuri operis argumentum, ut levius aut cura medentis minus dignum, certe non culpabit.

Administrationis Antiphlogisticae Notio.

Administrationem antiphlogisticam medici, regimen antiphlogisticum vulgo nominatam, paulo latiore vocis significatione, medicamenta quoque antiphlogistica comprehendere, et sic Primi Consilii Culleniani, nimiae actioni febrili moderandi *, partem priorem totam † ad hanc rem pertinere, existimaverunt. Verum, quia vocabuli Administratio sensus medicamenta omnia, omnem apparatum pharmaceuticum, manifesto excludit, remque ad antiquam medicinae divisionem, quae Pars Diaetetica appellabatur ‡, fere revocat; igitur, quicquid ex officina petitur, id omne, cujusmodi sunt refrigerantia § medicamenta et alvum purgantia,

* Prim. Lin. CXIX.

† Ibid. CXX. 1. CXXI. 1. 2. 3.

‡ Cels. Praefat.

§ Cullen. Pr. Lin. CXXVII. CXXVIII. CXXIX.

tia *, et chirurgi manus †, rejiciendum eſt. Denique, haec curationis pars ea eſt, quae nihil ipſa faciat, nullum auxilium adferat, et tantum, quod ad unam rem, nempe nimiam corporis actionem febrilem, attinet, hanc augentia vitet, eoque eatenus tantum cavenda caveat. Quod ſi, medicamentis quibuſvis, et nominatim refrigerantibus, rejectis, poteſtatem tamen refrigerantem, nempe frigoris uſum ‡, recipere videamur, in ea re, nihil adverſus normam noſtram noſmet peccare; contra, ob id ipſum, hanc religioſe obſervare, et etiam nihil facere eum, qui adminiſtrationem antiphlogiſticam tractat, contendimus: Quin et, de ſupra et infra purgatione, quam ſtimuli cavendi cauſa poſtea tractabimus, idem fere dicendum eſt. Quis enim adeo Muſſchenbroeckii, de frigore, ut poteſtate activa, placito imbutus eſt, et caloris verae naturae ignarus, ut ſummum, quod aut notitia aut conceptu

* Cullen. Pr. Lin. CXXXVII. ad CXLIII.
† Ibid. CXXX. ad CXXXVII.
‡ Ibid. CXXVI.

conceptu comprehendimus, frigus, tantum imminutum calorem eſſe, neſciat? Praecipiendo igitur frigus, calorem vetamus. Sic adminiſtratio antiphlogiſtica quid non ſit praefatus, ut quid ſit dicam;

Eſt irritamenta, quae pauciora aut plura, magiſque aut minus, corpora noſtra ſemper fere exercent, vitare.

Ejus Partes, ſive Irritamenta vitanda.

Irritamenta vitanda, ſunt, impulſus ſenſus noſtros afficientes, corpuſve aut animum commoventes, quoſve alimentum aſſumptum dat. Hi conſtantius, nec omni ex parte vitandi, eoque intra modum tantummodo retinendi, urgent: Sed et alii, minus perpetuo, et caſu tantum, aut occaſione febris exortae data, occurrentes, eandem medici curam poſtulant.

Conſtantiores, et minus ex toto evitabiles, impulſus ſunt ii, qui, 1. Organa ſentiendi; 2. Motricia corporis, afficiunt; 3. Animum

nimum commoventes: 4. Ex cibo et potione orientes. Ex minus perpetuis impulſibus; 5. Sitis; 6. Crudorum ventriculo; 7. Stercoris inteſtinis, retentorum; 8. Communis humorum acrimoniae, ſtimuli fugiendi ſunt*. Hi omnes cum corporis humani actionum neceſſitatibus conjunguntur, aut ex motibus ejus ſponte ſua profluunt: Nam, ut corpus noſtrum non poteſtatibus ſibi propriis inſitiſque continetur†, id eſt, non merum αυτοματον eſt, ſed innumerarum rerum externarum, inter quas verſatur, impulſibus, quibus excitetur, aſſidue eget, et ſine quibus non ſomno ſolum, ſed et morte, exciperetur ‡; id eſt, ut cerebri actio, licet reliquarum fons et origo ſit, tamen, corporeis, quos ipſa gignit, motibus, invicem ad ſe ſuſtentandum, hique externis illis impulſibus, egent; et quoniam hi, prout parum nimiſve, aut juſto modo, praveque aut recte, ad-

* Cullen de febris curatione paſſim.

† Gaub. Pathol. 4. 5.

‡ Ibid. 6. et Cullen. praelect.

admoventur, ſic motus ex iis pendentes juſto minores aut majores, aut alioquin inordinatiores, contrave, debito modo, edent, adverſamque aut ſecundam valetudinem dabunt; ideo, iidem impulſus, ſic inevitabiles, et, pro modo aut ratione agendi, ſalutares aut perniciofae, ſummam medici curam poſtulant, et nuſquam quam in febrili motu magis, ubi cerebri actio, et omnes ab eo pendentes corpori proprii motus, ſponte ſua ad pernicioſum exceſſum vergunt,

"Egent moderamine forti."

Horum impulſuum adminiſtratio, ut ad quos morbos affectuſve morboſos pertineat, uno verbo dicam, adverſus diatheſin phlogiſticam, ubicunque, ſive idiopathice, ſive ſymptomatice, incidit, dirigitur; ideoque, omnia dehinc dicenda unum conſilium ſpectant; nempe cerebri actionem, ſponte nimiam, augentia quaedam, ſcilicet irritamenta jam enumerata, qua datur, vitare; id eſt, iis rite moderare,

C A-

CAPUT I.

Impulſus Organa ſentiendi afficientes eſſe vitandos.

Externorum ſenſuum impulſus, ut corpus ſtimulantes, ejuſque vim agendi ſuſtentantes, iique potiſſimum qui conſtantius fiunt, vehementiores ſunt, doloremque aut moleſtiam creant, imprimis ſunt vitandi.

Licet impulſus externi, aut in ſentiendi inſtrumenta agentes, non omnium noſtrorum motuum origo ſint; tamen, ut dictum eſt, quia hos maxime ſuſtentant, mutationumque plerarumque in corporibus noſtris motuum cauſa exiſtunt, et ſic potenti ſtimulo non eſſe non poſſunt; ideo, maximeque cum ad doloris aut moleſtiae modum aſſurgunt, vitandi cavendique ſunt. Hoc conſilio, tactus irritamento moderandum eſt, corpore, quoties morbi genus poſtulat, aequaliter et molliter diſpoſito; et quoties ulla capitis pars, aut inflammatione, aut ad hanc ver-

vergente vaſorum plenitudine, afficitur, adverſus eum affectum poſitura erecta juvat. Contrarium affectum, ſcilicet ubi deficiente impetu ſanguis per carotides aſcendit, quod ſaepe in typho fit, ſupinus corporis habitus ſublevat ; hicque pedes aeque ac caput altae ſervandae ſunt. Sapor negligi poteſt, quia, qua noceat, rara vixve ulla occaſio ſeſe offert. In febrilibus morbis temnendus quoque odor eſt, niſi quatenus ejus cauſarum unam, quae hujus loci non eſt, nempe putredinem, fugi oportebit. Qui utique ſenſus in magna corporis mobilitate, qualis hyſteriam continet, aut in aſthmate et epilepſia fit, noxae, et aliis aliarum rerum odor, eſt. Item in hujuſmodi affectibus, et extra eos, tales nonnullorum temperamenti proprietates ſunt, ut rerum non male, contra ſaepe bene, aut etiam ſuave, olentium, cujuſmodi roſa eſt, odor ſaepe offendat. Ejus rei cauſam non hic loci attingam. Quod quoties fit, nocentium odorum effectus irritans omni cura cavendus eſt. Viſus quoque et auditus,

quia

quia magno ſaepe irritamento ſunt, in iis omnibus affectibus, qui cerebri irritationem eſſe, aut ſanguinem in ejus vaſis percitari, indicant, fugiendi, tenebraeque et ſilentium quaerenda. Eſtque his in ophthalmia, licet unus tantum oculus laboret, eo etiam opus, quod oculi integri lucique patentis motiones alterum obligatum afficiunt. Hujus rei cautio, in calore febrium, quibus omnibus, aut illa irritatio et ſanguinis incitatio, aut earum periculum plerumque ſubeſt, ſemper fere prodeſt. Eadem, in affectibus nervoſis, nimia mobilitate et ſenſibilitate conſtantibus, ubi aut morbi pars eſt, aut ad acceſſiones reducendas, illorum ſenſuum exceſſus, pertinet, utilis eſſe ſolet.

Caloris ſenſum vitandum eſſe.

Quoniam calor nimius, in omni corporis, ſive totius ſive partis, irritatione et ſanguinis incitatione, has ſummopere adauget, eoque omnium ſtimulorum nocentiſſimus eſt;

ergo, ejus in hac parte ratio ſumma habenda eſt.

Cum calor animalium corporum ſtimulus ille ſit, quo vita ipſa excitata eſt, et ſemper deinceps praecipue continetur, ideoque eum procreandi facultate corpora noſtra praedita ſint; quia tamen nimius, niſi ei externus moderaretur, facile exoriretur, ergo multo minore externo opus eſt. Idoneus calor externus is eſt, qui gratus ſenſui eſt, et ſine incommodo perfertur. Gratus is commoduſque calor, in aliis orbis regionibus alius, in hac LXII. thermometri Farenheitiani gradu notatur. Quem infra, omnis coeli temperies frigus, ſupra, calor adpellatur. Ex hoc externi caloris gradu, eoque quem corpora noſtra viribus ſuis generant, conſtans ille noſter, qui XCVIII. ejuſdem thermometri gradu notatur, ita conſtat, ut, ſi externus infra gratum gradum, quem, alibi alium, punctum frigori et calori medium dicas, decidat, niſi igne, veſte, domo, defendatur, genitus corpori cum periculo aut noxa imminuatur: Et, e contrario, temperiem exter-

nam

nam punctum medium ſuperantem, altera incommoda et noxae, haud tam facile medenda, ſubſequuntur. Caloris igitur noſtri juſta ratio, ea eſt, quae ex medio illo externo, eoque quem ſanum corpus edit, compoſita; utrovis aucto, mutatur. Si corporeus, vi generatrice excitata, augetur, externum non ſolum non augendum, ſed, quo certius libramen ſervetur, imminuendum eſſe, apparet. In calidis regionibus, ubi ſolitus calor medium punctum ſuperat, id difficile factu eſt. Ibique, adverſus calorem externum, vix aliud quidquam experiendi copia datur, quam ut locum, ubi aegrotans eſt, aqua frigida ſpargas, plantarum foliis recentibus, humorem exhalantibus, obducas, et immiſſo aëre perfles. Hic aliquis forte aegrotantium, praeque caeteris febricitantium, in calidis regionibus ardentibuſve, qualis illa plagae Torridae eſt, miſeram ſortem eſſe exiſtimet; a quibus, magni caloris externi arcendi, tam tenuis ſit poteſtas. Verum is, id, ut videatur, incommodi, aliis rebus ſatis forſitan ſuperque, in pleriſque caſibus, penſari,

ſari, et ſaltem, quod rei praeſentis refert, actionem corporis nimiam, rarius quam hic, incidere, attentius reputando, comperiet. Nam illic neque inſitus corpori calor tantus, quantus hic, et in ſimilibus orbis tractibus, eſt, neque morborum genera tam in reactionem caloremque febrilem vehementem, quam in collapſum ſeu incitationem deficientem, et generis nervoſi debilitatem, inclinant. Cumque ubique fere, quae fuit doctrinae alexipharmacae permanens, eſtque adhuc anilis pervicaciae, contagio, plus detrimenti a corporis circa ſe calore accumulato, quam a rectis Phoebi radiis, accipiatur; videamus deinceps, qua ratione inſito hominum animis praejudicio obviam iri, et, quiſquis ſit externus, aut quoquo modo libretur, calori interno nimio reſiſti poſſit. Ergo, data externa temperie, ſcias, poteſtatis genetricis effectum, nempe calorem genitum, eo majorem aut minorem fore, quo magis corpus tegatur, aut aëri aperto magis objiciatur; item, prout veſtis materia magis aut minus cohibeat calorem; tum quo ſtrictius aut laxius ei veſtis

cir-

circumdetur; denique, ratione veſtis corpus tegentis data, prout vapores e corpore dimanantes longius, aut contra, ab omni in corpus redeundi periculo prohibiti, auferantur. Ad caloris igitur irritamentum arcendum, leviter homo tegendus eſt; cujus rei ratio temperiei coeleſtis ratione dirigenda eſt: Dein, quod ad veſtis materiam pertinet, linea quam lanea minus calorem retinebit: Tum laxius circumdanda veſtis eſt, et pars aliqua, ut manus, quo ſpiraculo aufugiat calor, denudanda: Denique, ſive ambiens calor, ſive arte factus, ut ignis, exiguum cubiculum, feneſtrae opertae, adſtans turba, vapores circa aegrotantem concludit, et aëra corrumpit; purgato cubiculo, aut homine e lecto educto, qui mos Sydenhamianus fuit, tollenda talis noxa eſt. Verum haec caloris fugiendi cura, tum ſolum adhibenda eſt, cum conſilium eſt, ut nunc, vim ſtimulatricem et caloris nimii effectus cavere, nec aliud eum uſum vetat. Itaque, in febribus cum habitu inflammatorio, in phlegmaſiis et haemorrhagiis, maximeque omnium in variola, ſic aegrotanti conſulendum eſt; ubi, poſt-

quam

quam calor febrilis coepit, et quamdiu durabit summam frigoris rationem haberi convenit: Et quoties, ut in phthisi pulmonali, et quibusdam aliis casibus, fit, perspirationem sustentare consilium est, frigori et calori media temperies requiritur. Quid in frigore febrili, aut incipiente tantum calore, faciendum sit, quantumque caloris, cujus aliquanto certe opus est, adversus incipientem, quem omne frigus auget, spasmum, conveniat, non nostrum dicere est. Verum, ab hoc vitandi caloris praecepto, duo excipiuntur; sudoris, ubi eo opus est, et balnei usus. Cum per vim medicatricem res eo pervenit, ut sudor sponte coeperit, is, eo caloris, quod alioquin noxae foret, adhibito, firmandus videtur. Qua in re, plus boni vasorum extremorum repletio, relaxatio, et sic spasmi atoniaeque, hunc firmantis et reducere periclitantis, solutio, quam calor mali, praestat. Neque balnei, quod ad eadem vasa extrema humores allicit, et ad totum summum corpus relaxandum plurimum potest, calor, eo commodo facile pensandus, metui esse debet.

His

His exceptis, non ſolum ad punctum medium, ſed, quo magis vis genetrix penſetur, etiam infra, calor deducendus, et abſoluti frigoris aliquantum adhibendum, in plerisque caſibus, videtur.

CAP. II.

Corporis motum vitandum.

Praeter irritamenta, quae impulſus ſentiendi organa adficientes et calor objiciunt, corporis motum omnem, maximeque eum quem ipſius muſculi peragunt, vitare, ejuſdem eſt conſilii. Motus muſcularis ſanguinem per venas reducem, et ſic toto corpore, percitando, vaſiſque ubique tenſionem dando, vim ſtimulatricem augeat neceſſe eſt: Eo autem magis nocebit, quo plures in actionem muſculi conjiciuntur; ideoque, peſſima ambulatio, minus mala ſtatio, melior, ubi pauciſſimi muſculi exercentur, jacendi habitus reperitur. Cumque omnis hujuſmodi

modi motus irritamento ſit, idque ſemper in cerebrum directum, tanto magis irritet, quanto debilitatis plus ſubeſt; ideo, incipiente omni febre, ſive ea inflammatoria, ſive nervoſa, futura eſt, quam maxime motu abſtinuiſſe, ſaluti, contra, uſum eo eſſe, noxae, et forſitan perniciei etiam, erit. Eſtque haec prima a regula Sydenhamiana exceptio; nam in omni typho, licet eo magnitudinis ut defectio animae ſequatur, habitus erectus effectu non procedat; tamen nocenti irritamento eſt, et in eadem febre, quantumvis adverſus habitum inflammatorium frigus, cujus cauſa requiritur, fere valeat, minime permittendus eſt. Quodque ad omnem motum attinet, quoniam nunquam pejores et exitiales magis typhi, quam poſt primorum dierum exercitationem laboremve, exoriuntur; ideo, quamprimum quamque maxime quieviſſe, ſalutis futurae plurimum intererit. Adeoque omnis motus nocet, ut ipſum loquendi negotium, quod exiguam corporis partem, nempe ſpirando inſervientes muſculos, movet; tamen ſanguinem per pulmones

mones corque percitando, magno irritamento ſit. Ob quam cauſam, hujus conſilii pars, tacere eſt.

C A P. III.

Animum moventes impulſus vitandos aut fugandos.

Mentis quoque exercitatio corpus ſtimulat; ideoque omnes ad cogitationem, maximeque ad animi motus aut perturbationes, ducentes impulſus, quanta fieri poteſt cura, fugandi ſunt. Difficile hoc omnino factu; tantummodo rebus cogitandi tenorem inducentibus, aut animum commoventibus, remotis, fieri poteſt. Commotionis aut perturbationis cauſae facillimae ſublatu ſunt. Cogitationis vero tenor ſolum rerum varietate oblata mutatur. Quod praeceptum, de omni impulſuum genere vitando, unam exceptionem recipit. Delirium ita incipit; primum

 difficile,

difficile, labaſcente memoria, cogitatur, quale in ſomnum incidenti ſit, ubi aliquid forte loquens homo, priuſquam ad ſermonis finem pervenit, primam partem, eoque ſententiae nexum, obliviſcitur: Dein, praeter hoc, animi notiones, a re de qua mens agit alienae, interveniunt: Poſtremo, nihil ordine, omnia perturbate animo feruntur, et,

> ——— Velut aegri ſomnia, vanae
> Finguntur ſpecies.———

Hoc delirium eſt in quod maxime proni aegrotantes ſunt, cùm rerum externarum impulſibus deſtituuntur, ut in tenebris et ſilentio relicti, et ſolita neque audientes, neque videntes. Cujus advenientis initiis occurrunt ſolita eorum ſenſibus iterum objecta, ut proximorum iis redditus conſpectus, vocis familiaris ſonus auditus, lecti et cubiculi nota ſpecies: Cui utique ſolitorum impulſuum renovationi certi fines ſtatuti ſunt, quae, niſi dextere adminiſtrata fuerit, ad animi ſpecies, delirium aucturas, ducet.

C A P.

CAP. IV.

Alimenti ſtimulum vitandum.

Alia quoque irritamenta victus dat. Digeſtionis opus manifeſto corpus ſtimulat; qui ſtimulus, toties quoties recens materia aſſumpta eſt, renovatur. In nemine non pulſus, et in multis ad febris modum, poſt alimentum acceptum, percitantur. Hic igitur, ut noxius ſtimulus, in juſta febre, ne febri febris quaſi addita, omnia in majus conturbet, quantum fieri poteſt, vitandus eſt.

Quod ad cibum attinet; eo toto, in aliquod tempus, abſtinuiſſe, uſui eſſe poteſt. Antiqui tridui abſtinentiam febrium initiis praeceperunt: Quod utique, in febribus diu permanſuris, corporis debilitatem augendo, noxae eſſe periclitatur. Poſt igitur eam, quam res ferat, abſtinentiam, quoniam duobus nominibus, ad irritamentum, quod cibi deſiderium creat, tollendum, vireique in

morbi longitudinem reſervandas, cibi aliquantum recte indulgetur; ejus tamen ſtimulus, materiae generis delectu habito, cavendus eſt. Ideoque, cum caro et ex ea parata materia, ut magis alcaleſcens, magis ſtimulet, ita, ei e plantarum genere paratam materiam anteponere, conſultius eſt. Naturam quoque ipſam a carne abhorrere, plerorumque febricitantium faſtidium ejus docet. Stimulat quoque cibus magis aut minus, prout minus magiſve ſolubili materia eſt. Hujus rei, ut in materia ex animalibus ſumpta nullus, ita, in plantarum genere aliquis, delectus haberi poteſt. Rejiciendaque ſunt olera, radices, et fructus, utpote quae minus ſolubilia ſint, et farinacea eligenda videntur. Stimulat porro magis extra primas vias cibus, quo, altius corpus penetrans, ejus vaſa magis adimplet. Alium addit ſtimulum difficilior ejuſdem e corpore tandem tranſitus. Igitur caro, et ex hac parata, propter alcaleſcentiorem, alentiorem, et imperſpirabiliorem naturam, fugienda ſunt, iiſque e plantarum genere paratae ma-

teriae,

teriae, quarum contraria natura eſt, antefe-rendae; eoque magis, quod hoc cibi genus praeparatione ſolubilius fit. Quae praeparatio dilutio eſt. Sic farinacea diluta, et uvis paſſis et rebus aceſcentibus condita, huic rei accommodatiſſima, victus febricitantium ubique eſt. Quae hic de cibo dicta ſunt, ad omnes morbos febriles, quos diatheſis phlogiſtica, aut plethora communis, turgenſve in cerebri vaſis ſanguis, continet, febreſque continuas, pertinet. Quod ad intermittentes attinet, in iis, tempore apyrexiae, neque diatriton, neque nobis praecepta abſtinentia, ullum locum obtinet; et, e contrario, quam pleniſſimus victus tonicis, illarum curationi convenientibus, annumerandus eſt *.

Potionum quoque ſtimulus cavendus eſt. Hujuſmodi ſtimulum poſſident, potiones aromaticae et ſpirituoſae, vinoſae, item fermentatae, niſi maxime imbecillae. Quarum omnium uſu interdicendum omnibus eſt, niſi iis, quorum prior conſuetudo aliquantum,

* Cullen. Pr. Lin. CCXXVI.

tum, quod rarum eſt, hujuſmodi potionis, neceſſarium reddit. Ac, ne tectum quidem, id eſt, dilutum, alcohol, tutum eſt; niſi quod, ſi ciborum et potionum comparationem inſtituas, vini cyathus impune magis, quam carnis uncia, feretur, et breviori ſtimulo erit. Hoc conceſſo, ſi quando potionis meracis quid dandum eſt, id, acidi aut materiae aceſcentis copia, corrigendum eſt. Quoniam autem, propter ſtimulum, potiones vetamus; igitur, quae minimum ſtimuli habent, quales, ſitis extinguendae cauſa, quotidie adhibentur, earum uſu nemini interdicendi cauſa eſt. Hinc recte in variola Sydenhamus cereviſiam imbecillam permiſit. Verum, neque hujuſmodi potiones abſque cautione ſunt; ſiquidem et qui non iis aſſuevit, copia modica, et aſſueto, immodica, nocere poteſt. Tutiuſque ab omni parte, ut quam maxime mitia, dummodo ſiti reſtinguendae accommodentur, potui dentur. Cui rei nihil aqua, cui acidi aliquid, quo gratior ſit, adjectum, aptius repertum eſt. Neque eo ab acidis, quod non-

nullis

nullis ſanis noceant, metuendum eſt, ſiquidem in morbis febrilibus facillime omnibus tolerantur.

Hae omnes irritationis cauſae, quo conſtantius admoventur, et ad plures morbos pertinent, eo majori cura cavendae videbantur; ſed, praeter eas, aliae in febribus per occaſionem ita ſuborientes, ut ultra illas vix reperiantur, animadverſionem quoque merentur.

C A P. V.

Sitis ſtimulum vitandum.

Irritamentorum hujuſmodi in numero ſitis eſt. Ea, ut potens ſtimulus, fuganda procul dubio eſt; neque antiquorum, qui, circa febrium initia, ad ſummum ſaepe cruciatum, potionem negaverunt, nec ante ſudorem coeptum, aut calorem ſaltem provectum, in febribus intermittentibus dederunt, conſuetudo imitanda eſt. Quin et, ſti-

ſtimuli tollendi cauſa, non potio ſolum, ſed ea quae ſitim maxime demit, nempe frigida, et libera manu, permittenda eſt. Haec de ſiti obſervatio, in uno etiam caſu, ubi aegrotans illam non queritur, nempe delirio, locum habet; in quo, ſi cauſa ſitis ſubeſt, licet ejus non conſcius homo ſit, aut non roget, aut ultro oblatam reſpuat potionem, ſumere tamen cogendus eſt. Praeceptum de ſiti reſtinguenda, alioquin perpetuum, duas cautiones habet: Nam, in hac et ſimilibus regionibus frigidis, adverſus eos affectus, quos habitus inflammatorius ſuſtinet, perquam frigida, ne eum habitum augeat, abſtinendum, et tepida potio danda. Quae ulterius inculcanda non eſt, neque ad eos caſus febrium, ubi aut debilitas praevalet, aut putredo, hujuſve periculum ſubeſt, is uſus extendendus. Quod ad alteram cautionem attinet, licet largas potiones convenire dictum ſit, tamen neque hoc praeceptum exceptione caret; ſiquidem tanta ſaepe ſitis eſt, ut, ſi deſiderium explere velis, ſpiritui ventriculi plenitudine officiendi, et rerum

rerum per pylorum tranſmiſſum prohibendi, adeas periculum; quod, ubi fiet, parcius, ſed ſaepius, ingeri frigidam oportet.

C A P. VI.

Cruda et corruptos humores ventriculo ejiciendos.

Cruda, aut humores in ventriculo corrupti, memorabiliter quoque ſtimulant. Quae, licet non, ut nonnullis placet, juſtam febrem faciant; tamen, quia aliunde factam augent, decedentem reducunt, et ipſa febrilem ſtatum ſatis manifeſtum inferunt, emeticis et diluentibus rejici oportet. Quam late cum reliquo corpore ventriculus conſentiat, quantumque cum ſummi illius vaſis hujus fibrae motrices mutua actione conjungantur, neminem, medicinae paulo peritiorem, latet: Ideoque, quomodo cruditatum cauſa ſolita, nempe ventriculi atonia, aut idiopathica aut ſymptomatica, ſimilem in ſummo corpore

atoniam indicet, aeque manifeftum eft. Vomitus autem, ventriculi fibris tonum reftituendo, fummi corporis vafculis reftituet.

CAP. VII.

Stercus durum dejiciendum.

Tertium ftimulo eft, ftercus praeter naturam inteftinis retentum et durefcens. Non folum totus canalis alimentarius cum toto corpore, cum alias, tum tenfione mutua, fed hac quoque, et infigniter, exiguus inteftinorum amplorum tractus, connectitur. Paululum venti inteftinis conclufum quantae moleftiae fit, emiffum quanto levamini, nullus non expertus eft. Verum, ut moleftiam tenfio jufto major, ita, imminuta levamen, adfert. Similique, fed vehementiore, modo, ftercus durefcens, in inteftinis retentum, ftimulet, ablatum, fimile lavamen det, neceffe eft. Adverfus igitur hunc, in febribus et febrilibus malis, ftimulum, clyfteres laxantes utendi funt; qui materiam,

mole

mole et acrimonia offendentem, ejiciendo, utiliſſima adminiſtrationis pars ſunt, nec unquam, quoties iis opus eſt, prudenti medico negligendi.

C A P. VIII.

Communem humorum acrimoniam vitandam.

Quartus ſtimulus, in febribus et febrilibus malis ſemper ſuſpicandus, eſt humorum acrimonia communis, hinc motu et calore aucto, illinc excretionibus imminutis, genita. Ad hujus tollendae curam pertinet, ejuſdem in canali alimentario curandae ratio. Ita prima ſpaſmi vaſorum cutis formatio ventriculi actionem impedit, cibique faſtidium, aut nullum deſiderium, nauſeamque excitat. Hinc, quamdiu ſpaſmus manet, impeditus ventriculus nihil ejiciet, indigeſta in eo manebunt, proprii ei liquores cumulabuntur, et affundetur ſaepe bilis. Quorum, praeterquam quod vomitu, ut nocens ſtimu-

lus et febrem augens, ſicut jam relatum eſt, rejicienda ſunt, acrimonia diluendo frangi debet. Item, duri ſtercoris et aliarum in inteſtinis haerentium rerum, qualis liquor inteſtinalis, humores corrupti ventriculo elapſi, et bilis affuſa ſtagnanſque, quod ſaepe fit in febribus, acrimoniam, clyſteribus aut dilutione, modo memoratis, obtundere utile eſt. Communi quoque humorum in vaſis fluentium acrimoniae eadem dilutio, vaſa ad extremos fines implendo, et excretiones expediendo, remedio eſt. Quae autem ejus temperies eſſe debeat, et quomodo agat, ſupra, in capite primo, dictum eſt.

Huic opuſculo finem imponens, moxque doctiſſimae et dilectiſſimae Academiae huic noſtrae valedicturus, medicinae in ea Profeſſoribus, ob artis praecepta, quae, quatuor jam annorum ſpatio, egregia pariter et utilia diſcendi mihi copiam praebuerunt, propterque humanitatem qua me exceperunt; praecipue vero Culleno, qui mihi ſimul amicus, ſimul medicus, ſimul Praeceptor egregius fuit, cuique, ſi quid rectius aut bo-

no hominum accommodatius haec charta habet, praeterea acceptum referendum eſt, defectuſque et errores incuriae aut imperitiae meae tribuendi; item Joanni Hope, Botanices Doctori, artis ſuae peritia ſpectato, propter egregiam ejus in me voluntatem, animumque vere amicum; poſtremo, Societati Medicae, ob diſciplinae medicae exercitationem uſumque, quem percipiendi mihi pulcherrimam facultatem illius diſſertationes largitae ſunt; tantorum beneficiorum, cum ſumma caritate conjunctorum, nullo die immemor futurus, ex animo gratias ago.

F I N I S.